

Kırsal Turizm Konusunda Yöresel Düşünceler ve Geliştirilmesi Olanakları: Çağlayan Köyü Örneği

Hasan Tezcan YILDIRIM

İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, 34473 Bahçeköy, Sarıyer-İstanbul

Sorumlu Yazar:
htezean@istanbul.edu.tr

Geliş Tarihi:17/12/2012
Kabul Tarihi:23/01/2013

Özet

Türkiye'nin sahip olduğu turizm potansiyeli bilinmektedir. Son yıllarda insanların otel vb. toplu alanlarda tatillerini geçirme istekleri azalmaktadır. Doğaya yakın olma doğal yaşama isteği ise artmaktadır. Özellikle büyük kentlerde yaşayanların kent dışı alanlarda yerleşmeleri bunun en güzel örneğidir. Bu anlamda kırsal turizmin bir amacı olarak bir köyde, bir çiftlikte bir dağ evinde ya da tamamen yapılaşmadan uzak alanlarda kısa süreli konaklamalar talep görmektedir. Türkiye koşullarında kırsal turizm anlamı tam anlaşılmamış ama turizme büyük destek verebilecek potansiyelindedir. Turizmin dört mevsime yayılması, özellikle gençlerin köy yaşantısı ya da doğal yaşam alanlarını tanımaları açısından ise büyük bir fırsattır. İster yerli olsun ister yabancı turistler için kırsal turizmin önemi ve değeri her geçen gün artmaktadır. Bu çalışmada ülkemizde kırsal turizm potansiyeline sahip Doğu Karadeniz Bölümünde yer alan Rize Fındıklı İlçesi Çağlayan köyü incelenmiştir. Çağlayan köyü Karadeniz Bölgesinin tipik özelliklerinden biri olan sanayi kuruluşu yoğun olmayan, turizm potansiyeli yüksek ve doğal özellikleri yoğun olan bir yerdir. Dolayısı ile gerek kırsal kalkınma gerekse yöresel kaynakların tanıtımı açısından yöre için çalışma büyük önem taşımaktadır. Çalışmanın temel amacı yörede insanların kırsal turizme bakış açılarını belirlemek, kırsal turizme ihtiyaç duyulup duyulmadığını test etmek ve yöre için kırsal turizm potansiyelini ortaya koymaktır. Çalışma alanı olan Çağlayan köyünde 386 hanede 603 nüfus yaşamaktadır. Toplam nüfusun içinde 18 yaş ve üzerinde olanların sayısı 405 olarak belirlenmiştir. Toplam alan içerisinde örneklem yöntemi ile 37 kişi seçilmiş ve bu kişilere yönelik kırsal turizm potansiyeli ve karşılanması olanakları içeren sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket sorularına verilen cevaplar frekans dağılımları şeklinde sunulmuştur. Sonuç olarak kırsal turizm konusunda yöre halkının görüşleri özetlenmiştir. Bu çalışmadan hareketle, siyasi otorite veya ilgili kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecek, yerel halkın kırsal turizm faaliyetlerine katılmasına olanak sağlayacak, onları bilgilendirecek projelerin yörede kırsal turizmin gelişimini biçimlendireceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu açıdan bilgilendirme ve kırsal turizm getirilerinin yörede gerek toplantılar gerekse birebir görüşmelerle halka anlatılması gerektiği ayrıca kırsal turizm için alınabilecek desteklerden yörede oturanların bilgilendirilmesinin yerinde olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal turizm, Fındıklı, Çağlayan köyü, kırsal kalkınma

Local Opinions and Development Possibilities on the subject of Rural Tourism: Çağlayan Village Example

Abstract

The tourism potential of Turkey is well-known. The desire to spend holidays in communal living areas, such as hotels and holiday villages has seen a remarkably reduction, lately. In contrast, people in general are increasingly choosing to live in areas of natural beauty or close to nature. In particular, those settling down in the suburbs that once lived in big cities is the best example of this change of vision. Thus, short stay accommodation on a farm, in a village or in a mountain house, far from dense housing complexes, are in great demand these days and serve the purpose of rural tourism. Despite the fact that the meaning of rural tourism is not well understood in Turkey's conditions, it has the potential to support tourism in Turkey. It is a great opportunity in terms of spreading tourism over the four seasons and providing young people, who grew up in cities, with the opportunity to know village life and natural living areas. The significance of rural tourism is increasing day by day, regardless of who is benefiting from it. In this study, Çağlayan Village in Fındıklı in the county of Rize, located in the eastern part of Black Sea region, and which has rural tourism potential, was examined. Çağlayan Village is located far from industrial complexes, is a typical Black Sea village, and has great tourism potential and intense natural properties. Therefore, the study has great importance for both rural progress and from the point of view of introducing local resources. The main purpose of the study is to canvass the opinions of the people living in the region with regards to rural tourism, to test whether they need rural tourism, and to expose the potential of rural tourism for the region. The population of Çağlayan Village is 603, living in 386 houses. The number of people over 18 was determined as 405. A questionnaire, which contained questions related to the potential of rural tourism and the possibility of realizing it was distributed to 37 people selected from communal areas. The responses to the questionnaire are presented in the form of frequency distributions. As a result, the local people's opinions related to rural tourism were summarized. Finally, the outcome of the results obtained from this study will be a series of projects developed by the relevant organizations or local government in the region. The opportunity will be given to local people to contribute to these projects, and they will form the basis of rural tourism in the region. It is also understood from the result of this study that the importance and yield of rural tourism, and the support and incentives which could be created for it would be better explained by organizing face to face meetings with people.

Keywords: Rural tourism, Fındıklı, Çağlayan Village, rural development.

GİRİŞ

Turizm günümüz dünyasında tüm ülkeleri ilgilendiren, ekonomik, sosyal ve çevresel bir olgudur. Sağladığı kazançlar kadar, getirdiği maliyetler açısından da değerlendirilmeye ve kapsamlı bir şekilde araştırılmaya başlanan turizm, akademik ortamda olduğu kadar iş çevrelerinde de tartışılmaktadır (Çalışkan ve Tütüncü, 2008; Kuvan, 2012). Turizmin gelişmesi ve geniş kitlelerin yararlanmaya başlaması dünyada çok uzun bir geçmişe sahiptir.

Dünyada özellikle son elli yıllık dönemde yaşanan ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmeler turizm kavramının algılanmasında ve pratiğinde önemli değişime neden olmuştur. Bu değişim ve dönüşüm turizm sektöründe sadece niteliksel (turist sayısındaki artış, turizm gelirlerindeki yükseliş, vb.) olarak değil, aynı zamanda niceliksel (turizm isteminde ve tercihlerinde) olarak da kendini göstermiştir (Aydın, 2012). Ayrıca kırsal alanların kalkındırılmasında, tarımsal kalkınmayla birlikte, kırsal turizme de gerekli önem verilmeye başlanmıştır. Kırsal turizmin kırsal kalkınmaya etkisi daha çok yöredeki tarihi, doğal, kültürel ve tarımsal kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasyla orantılıdır. Günümüzde kırsal turizme dayalı kalkınma, kırsal girişimcilerin varlığıyla birlikte daha iyi çalışır ve kırsal alanlarda tarımla geçinen insanlara ikincil bir gelir kaynağı sağlar. Ayrıca kırsal alanlar turistlere, etnik ve coğrafi karakterinden, tarihinden, farklı kültüründen ve kırsal doğasından kaynaklanan gizemli bir çekicilik sunmaktadır (Çeken ve ark, 2007).

Kırsal alanlar; doğal ve kültürel yapılarıyla, özellikle kent insanının giderek artan tatil gereksinimine geçmişten günümüze cevap vermeye çalışmaktadır. Kent insanları, kırsal alanlara çoğunlukla; tatil amaçlı günübirlik ya da akraba-tanıdık ziyaretleri için gitmektedir. Özellikle kırsal yaşam biçiminin çekiciliği, stres ve baskı yaratacak sınırlamaların ve zorunlulukların olmayışı, buna karşın, kişilerin kendilerini özgür hissetmesini sağlayacak olanakların varlığı, günümüzde gerek hafta sonları, gerekse mevsimlik (yıllık) tatillerde bu ortamlara yoğun ziyaretleri beraberinde getirmiş, böylece "Kırsal Turizm" denilen bir turizm türü doğmuştur (Soykan,1999). Kırsal turizm literatürde farklı şekillerde ele alınmıştır.

Turizm literatürü incelendiğinde kırsal turizmin; çiftlik turizmi (farm tourism), köy turizmi (village tourism), yayla turizmi (highland tourism), tarımsal turizm (agro-tourism), ekoturizm (ecotourism) gibi farklı isimlerle anlatıldığı görülmektedir. Bunun nedeni kırsal turizmin kapsamı hakkında ortak bir görüşe sahip olunmamasıdır (Esengün ve ark, 2001; Kurdoğlu, 2008; Kuvan, 2012). Kırsal turizm bazı tanımlarda, daha çok çiftliklere ve doğaya yönelik olarak yapılan, turistlerin çiftlik gezme, balık tutma, ata binme, uzun ve zorlu yürüyüş vb. etkinliklere katıldıkları turizm türü olarak ele alınmaktadır. Bazı tanımlarda da kırsal alanlardaki tüm turizm etkinlikleri olarak değerlendirilmektedir (Aydın, 2012). Kırsal turizm tamamıyla yeni bir kavram değildir. 19. yüzyılda gelişen ve büyüyen endüstri kentlerinin stresine ve bakımsızlığına tepki olarak kırsal alanda turizm etkinlikleri gelişmeye başlamıştır. Bu dönemlerde bazı demiryolu şirketleri de yatırımlar yaparak bu gelişmekte olan turizm çeşidine hizmet vermiş ve kentsel alanlarda yaşayanların kırsal alana daha rahat ulaşabilmelerini sağlamayı amaçlamışlardır. Özellikle Alpler ve Amerikan ve Kanada Rockies dağları yapılan demiryolu yatırımları ile kırsal turizmin ilk öncülleri sayılabilir (OECD, 1994).

Gelecek nesillerin nefes alacağı bazı alanların oluşturulması, korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması kaçınılmazdır. Türkiye’de bu amaca uygun alanların başında Doğu Karadeniz Bölgesi gelmektedir. Bölge’nin sahip olduğu engebeli coğrafyası nedeniyle, tarımda mekanizasyondan uzak geleneksel üretim metotlarının kullanılması, ekonomik nedenlerden dolayı tarım alanlarında kimyasal girdi (gübre, ilaç vb.) kullanımının düşük olması, zengin flora ve faunasının bulunması, sanayi tesislerine dayalı kirliliğin az olması, korunmuş temiz su havzalarının ve organik iç su balıkçılığına uygun alanların bulunmasından dolayı organik tarıma uygun bir bölge konumundadır (Yıldırım ve ark., 2013).

Kırsal turizmin amacına ulaşmasında görüldüğü gibi tüm etkenler yörenin özellikleri doğrultusunda gelişmiştir. Bu çalışmanın amacı da Rize ili Fındıklı ilçesi Çağlayan Köyü’nün kırsal turizm potansiyelinin belirlenmesi ve yöre halkının konuya bakışının ortaya konmasıdır. Yörede sanayi olmaması iş olanaklarının çok kısıtlı olması ve sürekli genç nüfusu göç vermesi, sahip olduğu potansiyelinin değerlendirilememesine yol açmaktadır. Dolayısıyla yörenin kırsal turizm açısından değerlendirilmesi hem yeni iş olanakları yaratması hem de göçün önlenmesi açısından önem taşımaktadır.

GENEL BİLGİLER

Günümüzde kırsal alanlardaki ekonomik etkinlikler azalmaktadır. Bu nedenle tarım sektörü yeniden yapılanma süreci içerisine girmiştir. Kırsal sanayinin küçülmesi, kırsal alanın kente göç vererek nüfusunun azalması burada etkili olmuştur. Sözü edilen yapılanma sürecinde birçok batı ülkesinde turizm kırsal alanların ekonomik ve sosyal yönden yeniden yapılandırılması için alternatif bir kalkınma stratejisi olarak değerlendirilmiştir (Aydın, 2012). Kırsal alanlarda turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması konunun arz ve talep yönünden incelenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Akça (2005) kırsal turizmin arz ve talep yönünü aşağıdaki şekilde sıralamaktadır;

Arz Yönü (Kırsal Halk, İşletmeler ve Yerel Yönetimler)

Kırsal halka yeni gelir olanakları sağlamak, sahip olunan kültürü devam ettirmek ve tanıtmak, kırsal halkın konukseverliğini göstermek, turizm sayesinde yeterli altyapıya kavuşmak (yol, eğitim, sağlık, haberleşme), kır-kent insanı arasında bilgi akışı sağlamak, kültürel ve akrabalık ilişkilerinin devamını sağlamak.

Talep Yönü (Turistler, Ziyaretçiler)

Ay ışığı veya çıra ışığı altında dinlenerek nostalji yaşamak, oksijeni bol havayı teneffüs ederek sağlıklı yaşamak, doğa ile iç içe yaşam özlemini gidermek, organik tarım çiftliklerini ziyaret etmek, kırsal yaşamı ve kültürü merak etmek, iş hayatının stresinden kurtulmak sıkıcı kent yaşamından uzaklaşmak, macera yaşamak ve kuş gözleme, yabani hayvan avcılığı, trekking gibi doğa sporlarını yapmak olarak sıralamaktadır.

Türkiye’de kırsal turizm denildiğinde çoğunlukla doğa yürüyüşleri ve doğa sporlarını içeren açık hava ve rekreasyon etkinlikleri, alışveriş ve günübirlik yeme içmeyi kapsayan günübirlik köy ziyaretleri anlaşılmaktadır (Akça, 2004; Erol Yurdakul ve ark, 2011). Türkiye’de kırsal turizm, yayla turizmi, eko turizm ve macera turizmi

başlıklarında kamu ve özel sektör tarafından geliştirilmektedir. Ancak, kırsal turizm denilince ülkemizce öncelikle yaylalar gelmektedir (Aydın, 2012; Kuvan, 2012).

Kırsal turizm, doğal çevrede, yapılaşmanın az, açık alan aktivitelerinin ve bireysel aktivitelerin yoğun görüldüğü, yerel ve küçük işletmelerden oluşan, tatil süresi genelde kısa olan, çiftliklerin ve ormanların yoğunlaştığı yerlerde gelişen, yerel mimarinin, geleneksel binaların ve yerel atmosferin yoğun olduğu, bireysel turist ilişkilerinden oluşan ve genellikle mevsimsel faktörlerden etkilenen bir turizm türüdür (Ahipaşaoğlu ve ark. 2006). Amatör bir turizm yönetimi anlayışı ile genelde yerel halkın istihdam edildiği kırsal turizmde, yine yerel işletme sahipleri vardır. Bu yönüyle bakıldığında kırsal turizm kırsal alanların bir kalkınma aracı olarak görülmektedir. Türkiye’de turizm etkinliklerinin en yoğun yaşandığı yerdir. Bilinen turizm faaliyetlerinin yanında kırsal turizm, yörenin doğal, kültürel ve tarihsel değerlerinin geleneksel doku içinde ve yine geleneksel yaşam biçimi bozulmadan turizme kazandırılmasında önemli bir yol olmaktadır. Birçok küçük toplum, başarılı bir turistik gelişme için yetenek ve kaynağa sahiptir. Başarılı ve sürdürülebilir bir turizm endüstrisi oluşturmak, başarılı ve sürdürülebilir ekonomik faaliyet oluşturmak gibidir (Çalışkan ve Tütüncü, 2008; Akesen, 2010; Akesen, 2011; Aydın, 2012).

Turizm açısından önemli bir potansiyele sahip olan kırsal yerleşim birimlerinde dağ, yayla veya eko-turizm gibi faaliyetlerinin gelişimi, orta veya uzun vadede bu yörelerin sorunlarının çözümünde ve kalkındırılmasında aktif rol oynayabilir (Akgün, 2009; Akesen, 2012). Bu anlamda kırsal turizmi yörenin gelişmesinde ve kalkınmasında bir araç olarak görmek yerinde olacaktır. Başka bir ifade ile turizm, kırsal alanlarda tarımsal faaliyetin alternatifi değil aksine tamamlayıcısı konumunda olmalıdır.

Karadeniz’in yerleşim yerleri genellikle vadilerde kurulmuştur. Bu zorunlu bir tercihtir, çünkü doğa biricik düzlüklerini burada sunmuştur. Ayrıca bu topraklar verimli ve kıymetlidir. Fındıklı böyle vadilerin üçünün oluşturduğu vadiler arasından uzatır boynunu; Doğu Sumle Deresi, batıda Arılı ve kenti ikiye bölen Çağlayan Deresi’nin verimli ve gösterişli vadilerinde kurulmuştur. İlçede yaklaşık 2.500 çiftçi ailesi bulunmakta olup tarımsal gelir ekonomik refahı sağlamada yeterli olmadığından aile fertlerinin birçoğu işçi, memur ve esnaf gibi tarım dışı alanlarda çalışmaktadır (Fındıklı Belediyesi, 2012). Çağlayan Köyü Rize’nin Fındıklı ilçesinin diğer ilçelerden farklı olması gibi Çağlayan da diğer köylerden farklılıklar göstermektedir. Çağlayan köyü ile ilgili aşağıdaki bilgiler Anonim (2012) kaynağından ve köyde yaşayanların anlatılarından derlenmiştir.

Coğrafi Durum

Çağlayan (Abu) Köyü; Fındıklı ilçesinin güneydoğu yönünde yer almaktadır. Fındıklı’ya 6 kilometre uzaklıkta geniş bir vadi üzerinde Fındıklı’nın en güzel ve şirin köylerinden biridir. Çağlayan köyü; batısında Tatlısu mahallesi, kuzey doğusunda; Aslandere Köyü, Güney doğusunda; Beydere Köyü, Kuzeyinde; Derbent Köyü ve Hazara mahallesi ve Güneyinde Esentepe mahallesi ile komşudur. Çağlayan (Abu) Köyü Kaçkar dağlarının sahile uzantısı olan Selazur dağı eteklerinde kurulmuş dere yatağı çevresinde geniş vadiye kurulmuş bir yerleşim yeridir. Çağlayan Köyünde; merkez, Taşköprü, Gürkanlar Payı, Asılsan, Lavasa, Balabanlar, Nane, Ortamahalle ve Mollaoglu olmak üzere 10 mahalle bulunmaktadır.

Nüfus ve Yerleşme

Çağlayan (Abu) Köyü 185 hanelidir. 2012 adrese dayalı nüfus sayımına göre köyde 603 kişi yaşamını sürdürmektedir. Köyde eğitim durumunun yükselmesi ve iş bulmak umuduyla başka büyük şehirlere göçedilmesi ve sağlıklı olarak uygulanan doğum kontrolü, aile planlaması ve sağlıktaki önemli gelişmeler nedeni ile nüfus giderek azalmaktadır. Aileler 2-3 çocukla yetinmektedir. Köyde eski ve tarihi turistik ve taş evler bulunmaktadır. Arazi dağlık ve tepelik yerlerde olduğundan yerleşim dağınık bir haldedir. Dağınık 10 mahallenin birleşmesinden köy meydana gelmiştir. Yerleşim yerleri genellikle dere ve yol kenarlarında ya da az eğilimli yamaçlarda kurulmuştur.

Ekonomik Durum

Çağlayan (Abu) Köyünde çay tarımı yapılmaktadır. Halk geçimini çay tarımı ve çay fabrikalarında kadrolu ya da mevsimlik işçi olarak çalışıp geçimini sürdürmektedir. Son yıllarda kivi tarımı gelişmekte ve yöreye alternatif ürün olarak kendini kabul ettirmektedir. Genellikle Fındık tarımı yapılmaktadır. Izabella türü üzümün anavatanıdır. Bu üzümün insan sağlığı yönünden önemi son yıllarda ortaya çıkan pekmez üretimi yapılmaktadır. Yörede bunun dışında mısır, fasulye, lahana, narenciye ürünleri, çeşitli elma, armut, kiraz, hurma ve çeşitli meyve ve sebzeler yetiştirilmektedir. Türkiye’nin ilk Alabalık üretim ve pazarlama tesislerinden biri Çağlayan Taşköprü mahallesinde bulunmakta ve faaliyet göstermektedir. Yine Taşköprü mahallesinde özel sektöre ait çay fabrikası bulunmaktadır. Nüfusun az bir kesimi hayvancılık yapmaktadır. Arıcılık son dönemlerde gelişmektedir.

Sosyal Durum

Çağlayan (Abu) Köyünde 12 derslikli merkezi bir ilköğretim okulu bulunmaktadır. Çağlayan köyü Taşköprü mahallesinde bir sağlık evi hizmet vermektedir. Okuma yazma oranı çok yüksektir. Çağlayan merkezde yaşayan köy halkının %60’i büyük kentlere göç etmiştir. Köyün merkezinde 1910 yılında eski yapı özelliklerini taşıyan, Taşköprü ve Asılsan mahallelerinde de birer cami olmak üzere üç cami hizmet vermektedir.

Çağlayan Köyü’nde kırsal turizm potansiyelinin belirlenmesi ve yöre halkının gerek genel kırsal turizm gerekse yöresel açıdan kırsal turizm konularına ilişkin görüş ve düşünceleri çalışma kapsamında yapılan anket çalışması ile ortaya konmuştur.

MATERYAL YÖNTEM

Anket uygulaması bilgisine başvurulacak kişilerin doğrudan okuyup yanıtlayacakları bir soru cetveli kullanılarak gözlemde bulunmaktır ve sosyal bilim araştırmalarında en çok başvurulan gözlem tekniğidir (Sencer, 1989; Kalıpsız, 1994; Altunışık ve diğ., 2002). Çağlayan Köyü sakinleri tarafından cevaplandırılacak formlarının düzenlenmesinde, anket sorularının bir bütün içerisinde olmasına ve konuya ilgili sorunların tespitine yardımcı olacak şekilde hazırlanmasına dikkat edilmiştir. Bu anlamda Sencer (1989) anket hazırlanırken, soruların ana sorunla ilişkili olması ve sorular arasında bir iç bütünlük sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca cevaplayanın ilgisini uyandırması, kişisel bilgiye yer vermemesi, yalın sorulardan karmaşık sorulara doğru bir geçişin olması ve bir konudan diğerine geçişin sistemli olmasına özen gösterilmiştir.

Anket formları hazırlandıktan sonra katılımcı sayısının belirlenmesine geçilmiştir. Anket uygulanacak kişi sayısının belirlenmesinde örnekleme yöntemine gidilmiştir. Örnekleme, bir çalışma için seçildikleri büyük grubu (evren) temsil edebilecek şekilde, grup içerisinde belli sayıda elemandan (denek) oluşan, bir alt elemanlar grubu oluşturulması sürecidir (Altunışık ve diğ., 2002). Örnekleme amacı ise, araştırmacıya evren hakkında genellemeler yapabileceği (tüme varım) bilgiyi, evrenin bütününe tek tek araştırmasına gerek kalmadan sağlamaktır (Altunışık ve diğ., 2002).

Bilimsel çalışmalarda örnekleme ile ilgili önemli bir veri de örneklem büyüklüğüdür. Örnekleme sürecinin en önemli konularından birisi örnekleme girecek birim sayısının, örnek hacminin yani örneklem büyüklüğünün belirlenmesidir. Çalışma kapsamında anket uygulanacak örnek büyüklüğü aşağıdaki formül (Orhunbilge, 2000) yardımı ile hesaplanmıştır:

$$n \geq \frac{N \cdot Z^2 \cdot p \cdot q}{N \cdot D^2 + Z^2 \cdot p \cdot q}$$

Formülde yer alan N= Anakütle büyüklüğü, Z= Güven Katsayısını, E=Hata yüzdesini ve p / q= varyans katsayısını (p= özelliğin anakütlede bulunma olasılığı) (q= özelliğin anakütlede bulunmama olasılığı (q=1-p)) ifade etmektedir. Örnek büyüklüğünü hesaplamak için kullanılan bu formülde N=603, Z=%95'e göre 1,96 alınırken, p=%90, q=%10 ve D=%10 olarak belirlenmiştir. Yukarıda verilen değerlerin belirlenmesinde 10 kişiye deneme anketi yapılmış ve olumlu düşünenlerin %90 oranında olduğu ortaya konmuştur. Bu ön değerlendirmeden sonra anketlerin tümü değerlendirmeye alınmıştır. Belirtilen formüle göre yaklaşık 32,69 yani 33 olarak belirlenmiş buna karşın toplam 37 kişiye anket uygulanmıştır. Anket yapılacak kişi sayısı belirlendikten sonra 15 Temmuz-24 Ağustos 2012 tarihleri arasında arazi çalışması şeklinde köylülere birebir anketler uygulanmıştır. Anket cevaplarına göre sonuçlar Bulgular bölümünde yer almaktadır.

Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde, frekans dağılımları tabloları kullanılmıştır. Frekans tabloları ile birlikte ilgili konuya ilişkin yüzdeler de hesaplanarak tablolarda yer verilmiştir. Sonuçta kırsal turizme bakışın olumlu ya da olumsuz olup olmadığına karar verilmeye çalışılmıştır.

BULGULAR

Ankete katılanların yaş sınıflarına bakıldığında 65 ve üstü yaş grubunda yer alan kişilerin 9 kişi ile en çok olduğu görülmektedir. Çağlayan köyünde yaşama sürelerine bakıldığında en çok süredir kalanların 31 yıl ve üstü ile 18 kişidir. Eğitim açısından bakıldığında 14 kişi ile en çok lise mezunları gelmektedir.

Cinsiyet açısından bakıldığında katılımcıların 27'si erkek 10'u ise kadındır. Yine katılımcıların 11 bekârken 26'sı evlidir. Son olarak katılımcıların işlerine bakıldığında kamu görevlisi (8 kişi) en yüksek olarak belirlenmiştir. Çağlayan köyünde yaşayanların kırsal turizme ilişkin düşüncelerini ve potansiyelini öğrenmek amacı ile yapılan ankete katılanların özelliklerine ilişkin sonuçlar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Özellikleri

Özellikler	Frekans	Yüzde
Yaş		
18-21	1	2,7
22-24	5	13,5
25-29	4	10,8
30-34	4	10,8
35-39	1	2,7
40-44	1	2,7
45-49	2	5,4
50-54	5	13,5
55-59	4	10,8
60-64	1	2,7
65 ve üstü	9	24,3
Toplam	37	100,0
Yaşama süresi		
16-20 yıl	3	8,1
21-25 yıl	8	21,6
26-30 yıl	8	21,6
31 ve üzeri	18	48,6
Toplam	37	100,0
Eğitim düzeyi		
Okur-yazar değil	2	5,4
İlköğretim	3	8,1
Lise	14	37,8
Ön lisans	8	21,6
Lisans	9	24,3
Diğer	1	2,7
Toplam	37	100,0
Cinsiyet		
Erkek	27	73,0
Kadın	10	27,0
Toplam	37	100,0
Medeni durum		
Bekâr	11	29,7
Evli	26	70,3
Toplam	37	100,0
İş grubu		
Çiftçi	3	8,1
Esnaf-Ticaret	7	18,9
Kamu görevlisi	8	21,6
Ev hanımı	7	18,9
Öğrenci	5	13,5
Emekli	1	2,7
Mühendis-Mimar	2	5,4
Muhasebeci	2	5,4
Kültür balık yetiştiricisi	1	2,7
Kaptan	1	2,7
Toplam	37	100,0

Tablo 1'den görüleceği üzere 35 yaş ve üzerinde olanların çoğunlukta olduğu, 21-30 yıl arasında Çağlayan köyünde yaşayanların çoğunlukta olduğu ve eğitim düzeyinin ise Lise ve üzeri olmak üzere yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca iş grupları açısından kamu görevlilerinin çoğunlukta olduğu ancak toplamda özel sektörde çalışanların daha fazla olduğu görülmektedir.

Kırsal turizm açısından yörenin özelliklerinden hangisinin daha önemli olduğu, köyün en önemli sorunu, kırsal turizmin yöreye kazandıracakları ve kırsal turizme yönelik yapılabilecek etkinlikler hakkında katılımcılara yöneltilen sorulara verilen cevapların frekans dağılımları ve yüzdeleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Yöre İnsanının Kırsal Turizme Bakışı ve Değerlendirmeleri

Sorular	Frekans	Yüzde
Aşağıdakilerden hangisi yöreniz için en önemlidir?		
Geleneksel mimari (Tarihi evler, sokaklar, tarihi köprüler vb.)	9	24,3
Tarımsal ve yöresel ürünler (Meyve-sebze, bağ-bahçe vb.)	13	35,1
Bitki örtüsü	5	13,5
Tarihsel ve kültürel değerler	3	8,1
Geleneksel elişleri	1	2,7
Yöresel yemekler	6	16,2
Toplam	37	100,0
Sizce köyünüzün en önemli sorunları nelerdir?		
Genç iş gücünün yok denecek kadar az olması	7	18,9
Köyden kente göç	6	16,2
Tanıtım eksikliği	5	13,5
İşsizlik	4	10,8
Yatırımların yetersiz olması	10	27,0
Alt yapı yetersizliği (elektrik, su, telefon, kanalizasyon vb.)	1	2,7
Üst Yapı Yetersizliği (Konaklama, Yeme-içme, Sağlık vb.)	3	8,1
Halkın bilinç düzeyinin yetersizliği	1	2,7
Toplam	37	100,0
Sizce Çağlayan için kırsal turizmin gelişmesi yörenizde herhangi bir değişikliğe yol açar mı?		
Sanmıyorum, yol açmaz	2	5,4
Yöre halkı için alternatif bir gelir kaynağı olur	20	54,1
Yeni iş olanakları yaratır	5	13,5
Alt yapı ve üst yapı olanaklarının gelişmesini sağlar	2	5,4
Çevreyi koruma bilincini artırır	1	2,7
Köye yatırım gelmesini sağlar	4	10,8
Göç olgusunu azaltır ve köyün gelişimini sağlar	3	8,1
Toplam	37	100,0
Sizce Çağlayan'da kırsal turizme yönelik olarak ne tür etkinlikler yapılabilir		
Tarihi mimariye sahip evlerde ziyaret ve konaklama	25	67,6
Turistlerin sebze ve meyveleri kendilerinin toplamalarına olanak sağlayan bahçe gezileri	4	10,8
Derelerde yüzme ve balık tutma	1	2,7
Rehber eşliğinde arazi gezileri-doğa yürüyüşleri	6	16,2
Rehber eşliğinde bisiklet turları	1	2,7
Toplam	37	100,0

Yöre halkının kırsal turizm ile ilgili sorulara verdikleri cevapların verildiği Tablo 2'ye bakıldığında, yöre için en önemli özelliğin 13 ile tarımsal ve yöresel ürünler olduğu (%35,1), ikinci olarak geleneksel mimarinin 9 ile görüldüğü (%24,3) anlaşılmaktadır. Kırsal turizm açısından en az etkili özelliğin ise 1 ile geleneksel elişleri (%2,7) olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan köyün en önemli sorununun 10 kişi ile kırsal turizm için yeterli yatırımın yapılmaması görülürken, halkın bilinç düzeyinin yeterli olmamasının ise çok önemli bir sorun olarak görülmektedir. Kırsal turizmin yörede yaratacağı değişikliklere bakıldığında 20 ile yöre halkı için alternatif bir gelir kaynağı yaratacağı, daha sonra ise 5 (%13,5) ile yeni iş olanakları yaratacağı düşüncelerinin ağırlık kazandığı anlaşılmaktadır. Çevreyi koruma bilincinin artmasının beklenmediği, bununla birlikte önceki döneme göre kırsal turizm faaliyetlerinin artırılması sonucunda 2 kişi pek bir değişikliğe yol açmayacağını düşünmektedir. Son olarak Çağlayan köyünde kırsal turizme yönelik yapılabilecek etkinliklerin başında tarihi mimariye sahip evlerde ziyaret ve konaklamayı 25 kişi (67,6) başlıca etkinlik olarak görmektedir. Bunun dışında rehber eşliğinde arazi gezileri ve doğa yürüyüşleri 6 kişi (%16,2) tarafından önemli görülmektedir. En az yapılabilecek etkinlik ise derelerde yüzme ve balık tutma etkinliği 1 kişi tarafından önemli görülmüştür.

Yörenin kırsal turizme bakışı açısından yöre halkının yapacağı katkıların bilinmesi büyük önem taşımaktadır. Çağlayan Köyünde yaşayanların kırsal turizme yapacaklarını düşündükleri katkıların frekans dağılımları Tablo 3'de verilmektedir.

Tablo 3. Yöre İnsanının Kırsal Turizm Etkinliklerine Katkı Düzeyleri

Sorular	Frekans	Yüzde
Kırsal turizm konusundaki çalışmalara ne tür destek verebilirsiniz?		
Herhangi bir destek veremem	3	7,7
Tarihi dokuya sahip evlerde konaklama amacına yönelik olarak turizme kazandırılmasına yardımcı olurum	8	22,0
Geleneksel tarım ürünleri ve yemek çeşitlerinin tanıtılmasına katkı sağlarım	6	16,5
Arazimin bir bölümünü tarımsal faaliyet yapmak isteyen ziyaretçilerin kullanımına açarım	6	15,4
Gelen ziyaretçilere servis ve rehberlik hizmeti vererek turizmde aktif rol alabilirim	6	16,5
Gelen ziyaretçilerin yöreyi tanımları konusunda verilecek her türlü görevi yaparım	8	22,0
Toplam	37	100,0
Sizce Çağlayan'da kırsal turizmin geliştirilmesinde neler yapılmalıdır		
Basılı ve görsel yayın organlarında köy tanıtılmalı	7	17,6
Turizm organize edecek dernek kurulmalı	4	11,9
Yöre halkına yönelik kırsal turizm konusunda eğitim programları hazırlanmalı	5	13,2
Turizmin ihtiyaç duyacağı alt yapı ve üst yapının oluşturulması	5	14,5
Kırsal turizmin geliştirilmesinde akademisyenlerden destek alınmalı	3	9,4
Turizmin gelişmesi için devlet desteği olmalı	5	14,5
Turizmin gelişmesi için özel sektör desteği olmalı	3	6,9
Köye yaz aylarında gelenler de turizmde aktif rol oynamalı	4	11,9
Toplam	37	100,0
Sizce köyünüzde kırsal turizm için hangi ay için en uygundur?		
Ocak	1	2,2
Şubat	1	2,2
Mart	1	2,2
Nisan	2	4,4
Mayıs	3	8,8
Haziran	5	13,2
Temmuz	7	19,2
Ağustos	8	20,3
Eylül	6	15,4
Ekim	3	7,7
Kasım	1	2,2
Aralık	1	2,2
Toplam	37	100,0

Tablo 3'de görüleceği üzere kişilerin yörede turizme verecekleri destek türünün belirlenmesine yönelik soruya verilen cevaplara bakıldığında ilk sırada 8'er tercih (%22) ile köye gelen ziyaretçilere yörenin tanıtılması yönündeki hizmetlerde görev almayı ve tarihi dokuya sahip evlerde konaklama hizmetinin verilmesi için gerekli yardımlarda bulunmayı düşünenler gelmektedir. Yine Çağlayan köyünde kırsal turizmin geliştirilmesi yönünde neler yapılacağı konusundaki soruya verilen cevaplara bakıldığında 7 (%17,6) kişi köyün basılı ve görsel yayın organlarında tanıtılması gerektiği yönünde görüş belirtmiştir. Son olarak yörenin kırsal turizm açısından hangi ay ya da aylarda uygun olduğunu sorduğumuz soruya verilen cevaplara bakıldığında Temmuz-Ağustos aylarının öne çıktığı görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Türkiye, turizm arz potansiyelinin olduğu kadar talep potansiyelinin de yüksek olduğu ülkelerden biridir. Türkiye her yöresi ile doğal, tarihsel ve sosyo-kültürel potansiyellere sahip bir ülkedir. Özellikle son yıllarda diğer turizm etkinliklerinin yanında eko-turizm, kırsal turizm, agroturizm gibi turizm çeşitleri de ilgi görmektedir. Bu

potansiyelerin ekonomik kazanca dönüştürülmesi büyük önem taşımaktadır. Kırsal turizmin ülkemizde fazla uygulama alanı bulamadığını söyleyebiliriz. Bunda kırsal alanda yaşayanların başta turizm ve turist kavramlarını doğru bir şekilde anlayamamaları ya da bu kişilere bunların anlatılmamasını söyleyebiliriz. Gerek kalkınma planlarında gerekse yapılan birçok çalışmada turizm için sürdürülebilirlik kavramı ön plana çıkmaktadır. Sürdürülebilirliğin sağlanmasının altında ise çeşitlilik ve bilinç yatmaktadır. Bu bilincin oluşturulması ve kırsal turizme ağırlık verilmesi hem sürdürülebilirlik hem de ekonomik yönden yararlı olacaktır.

Çağlayan köyü sahip olduğu doğal, kültürel ve ekolojik kaynaklar nedeniyle kırsal turizm için büyük bir potansiyele sahiptir. Özellikle son dönemde insanların doğaya yakın alanlarda tatillerini geçirme isteğinin artması da doğal alanlardaki turizm faaliyetlerine ayrı bir önem kazandırmıştır. Bununla birlikte Çağlayan köyü bugüne kadar herhangi bir turizm faaliyetine konu olmamış sadece Karadeniz turları sırasında bir uğrak noktası olmuştur.

Yörenin turizm açısından sahip olduğu tarımsal ve yöresel ürünler ön plana çıkarılması yöre halkı tarafından da istenmektedir. Ancak bu noktada tanıtım eksikliği en büyük sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca köyde turizm yönelik olumlu görüşün hakim olması ve alternatif bir gelir kaynağı yaratacağı düşüncesi hakimdir. Bu da yörenin kırsal turizme açılması için büyük bir avantaj olarak görülmektedir. Kırsal turizmin başlıca etkinliklerinden olan konaklama ve konaklanan yerde tarımsal faaliyetlere katılma etkinliği yöre insanları tarafından pek bilinmemektedir. Bu yüzden kırsal turizmi kitle turizmi ile eşdeğer görmektedirler. Dolayısıyla tarihi mimariye sahip evlerde konaklama hizmetinin yöre için yapılabilecek başlıca etkinlik olarak görmektedirler. Yapılacak bilgilendirme toplantıları ile yöre halkına kırsal turizm anlatıldığı takdirde bu yönde çok büyük bir ilerleme sağlanacağı düşünülmektedir. Bu faaliyetlerin yapılmasında başlıca rolü muhtar oynayacaktır. Öncelikle muhtar ile bilgilendirme toplantısı yapılmalı ve ardından köylüye kırsal turizmin ne olduğu, getirisi ve sonrası ile ilgili bilgilendirme toplantıları yapılması gerekliliği bulunmaktadır. Kırsal turizme yöre halkının desteğinin oldukça yüksek olacağı belirlenmiştir. Bu konuda hazırlanan soruya verilen cevapların birbirine yakınlığı bunun bir göstergesidir. Köyün kırsal turizme açılması durumunda bu durum yine büyük bir avantaj oluşturmaktadır. Yörenin iklim koşulları düşünüldüğünde aslında kırsal turizm için en uygun dönemin cevaplarda da ortaya çıktığı üzere Temmuz ve Ağustos ayları olduğu söylenebilir. Yukarıda belirtilenlerin başında köyün turizm açısından tanıtım eksikliğinin bulunduğu bir gerçektir. Bu çalışma ile de ortaya konmuştur. Aslında bu sorun tüm yeni turizm merkezleri için geçerlidir. Burada en önemli görev başta muhtara, ilçenin belediye başkanına ve akademisyenlere düşmektedir. Dolayısı ile yörede kırsal turizmin gelişme potansiyeli bulunmakta ve yöre halkı bu konuda yardımcı olmaya hazır durumdadır.

Sonuç olarak bu çalışmanın amacı da yörenin kırsal turizme bakış açısını belirlemek ve yörenin tanıtılmasını yardımcı olmaktır. Çalışma belirlenen amaca ulaşmış ve ilk etapta uygulanan anket ile yöre halkı kırsal turizm gerçeği ile tanışmıştır. Bundan sonra yapılacak çeşitli bilimsel çalışmalarla bu durum geliştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- [1] Akça, H., Esengün, K. ve Sayılı, M. (2001). "Kırsal Alanların Kalkınmasında Kırsal Turizmin Rolü". *Standard Dergisi*, 470: 29-35.
- [2] Akça, H. (2004). "Dünyada ve Türkiye'de Kırsal Turizm". *Standart Dergisi*, 513: 61-70.
- [3] Akça, H. (2005). Burdur İlinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Değerlendirilmesi. I. Burdur Sempozyumu 16-19 Kasım 2005, Burdur.
- [4] Akesen, A. (2010). Kırsal Kalkınma Ekoturizm Agroturizm İlişkileri ve Türkiye Potansiyeli. Türkiye IV. Organik Tarım Sempozyumu, 28 Haziran-1 Temmuz 2010, Erzurum.
- [5] Akesen, A. (2011). Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma Bağlamında Ekoturizm Agroturizm Organik Tarım İlişkileri ve GAP İrdelemesi. GAP VI. Tarım Kongresi, 09-12 Mayıs 2011, Şanlıurfa.
- [6] Akesen, A. (2012). Doğa Koruma ve Kullanımı Anlayışımızın Ülkemizdeki Yansımaları. Ekoloji 2012 Sempozyumu, 3-5 Mayıs 2012, Kilis.
- [7] Akgün, B. (2009). Kazdağı Ulusal Parkı (Balıkesir) Ve Yakın Çevresinde Ekoturizm Modeli Üzerine Araştırmalar. İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- [8] Altunışık, R., Coşkun, R., Yıldırım, E., ve Bayraktaroglu, S. (2002). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı, Sakarya Kitabevi, İkinci Baskı, Sakarya.
- [9] Anonim, (2012). Çağlayan Köyü tanıtımı. <http://www.lazibore.com/caglayankozyu.asp> (Son Erişim Tarihi: 06.08.2012).
- [10] Aydın, O. (2012). AB'de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye'de Kırsal Turizm. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 14 (23): 39-46.
- [11] Çalışkan, U. ve Tütüncü, Ö. (2008). Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkileri ve Kuşadası İlçesi Uygulaması. IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, 23-27 Nisan 2008, Belek.
- [12] Çeken, H., Karadağ, L., Dalgın, T. (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8 (1): 1-14, Artvin.
- [13] Çeltek, E. Ve Ahipaşaoğlu, S. (2006). Evrim, Sürdürülebilir Kırsal Turizm. Gazi Kitabevi, Ankara, 2006.
- [14] Erol Yurdakul, S., Kuvan, Y., Yıldırım, H.T. (2011). The General Characteristics and Main Problems of National Parks in Turkey. *African Journal of Agriculture Research*, 6 (23), 5377-5385.
- [15] Fındıklı Belediyesi (2012). İlçemiz Fındıklı'nın tarihi ve kültürel özellikleri. <http://www.findikli.bel.tr/> (Son Erişim Tarihi: 06.08.2012).
- [16] Kalıpsız, A., (1994). İstatistik Yöntemler, İ.Ü. Yayın No: 3835. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayın No: 427, İstanbul.
- [17] Kurdoğlu, O. (2008). Turizmin Yeşil Şapkası: Ekoturizm ve Diğer Turizm Kavramları Üzerine Değerlendirmeler. Kırsal Çevre Yıllığı 2008, Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği, Ankara.
- [18] Kuvan, Y. (2012). Doğa Koruma Ders Notları. İ.Ü. Orman Fakültesi (Basılmamış).
- [19] OECD (Organization For Economic Co-Operation and Development) (1994). Tourism Strategies and Rural Development, Paris.

[20]Orhunbilge, N. (2000). Örneklem Yöntemleri ve Hipotez Testleri, Gözden geçirilmiş Genişletilmiş 2. Baskı, Avcıol Basım Yayın, İstanbul.

[21]Sencer, M. (1989). Toplum Bilimlerinde Yöntem, BEFA Basım Yayım Dağıtım AŞ. Yayın No: 175, Genel Dizi:22, 3.Baskı, İstanbul.

[22] Soykan, F. (1998). “Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 10. Türkçe-Mayıs-Haziran, s.68.

[23]Yıldırım, M., Yolcu, H., Aksakal, V. Bayram, B., Kalkışım, Ö. ve Kantar, F. (2013). Organik Vadi Olma Yolunda “Doğu Karadeniz Bölgesi”. *Türk Bilimsel Derleme Dergisi, (Online) 6 (1): 113-117.*